COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 5.6.2024
COM(2024) 231 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Raport anual privind activitățile de cercetare și de dezvoltare tehnologică ale Uniunii Europene și monitorizarea programelor Orizont Europa și Orizont 2020 în anul 2023

1. CONTEXT

Prezentul raport oferă o imagine de ansamblu neexhaustivă a principalelor activități de cercetare și inovare (C&I) ale UE din 2023 și a monitorizării programelor Orizont Europa, Orizont 2020 și Euratom.

Raportul a fost elaborat în conformitate cu articolul 190 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și cu articolul 7 din Tratatul Euratom, coroborate cu articolul 50 din Regulamentul (UE) 2021/695 al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa și cu articolul 12 din Regulamentul (Euratom) 2021/765 al Consiliului de instituire a Programului pentru cercetare și formare al Comunității Europene a Energiei Atomice.

2. CONTEXTUL POLITIC ȘI EVOLUȚIA POLITICILOR

Anul 2023 a fost un an cu multiple provocări la nivel mondial. Schimbările climatice, declinul biodiversității, poluarea, transformarea digitală, amenințările la adresa sănătății și îmbătrânirea populației au condus la o cerere puternică de soluții bazate pe C&I. Contextul geopolitic instabil, în special războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, a influențat, la rândul său, procesul de elaborare a politicilor în domeniul C&I.

2.1 Ucraina și securitatea internă a UE

Comisia a continuat să ofere sprijin Ucrainei, axându-se pe trei obiective-cheie:

1. sprijinirea științei și a cercetătorilor ucraineni în Ucraina și în exil;
2. accelerarea eforturilor Ucrainei în direcția integrării în UE în domeniul C&I;
3. promovarea rolului C&I în cadrele politice și operaționale esențiale pentru promovarea redresării Ucrainei.

Propunerea de regulament privind instituirea unui mecanism pentru Ucraina, elaborată de Comisie, conține mențiuni importante privind reconstrucția infrastructurii de cercetare.

În luna decembrie, a fost inaugurat Biroul Orizont Europa de la Kiev, care va promova oportunități de finanțare și va oferi sprijin solicitanților. Evenimentul a servit, de asemenea, drept cadru pentru lansarea politică a unei inițiative în valoare de 20 de milioane EUR vizând sprijinirea inovatorilor radicali ucraineni.

În scopul consolidării securității interne a UE, al protejării populației și a infrastructurii sale critice împotriva amenințărilor cibernetice și fizice, precum și în vederea sporirii rezilienței la dezastre, au fost luate următoarele măsuri:

- UE și-a definit prima politică strategică multianuală privind gestionarea europeană integrată a frontierelor pentru perioada 2023-2027, în care C&I reprezintă o componentă transversală a unor măsuri de sprijin precum efectuarea de controale la frontiere;
- Parlamentul European și Consiliul au convenit asupra mandatului unei noi agenții a UE privind drogurile, ale cărei sarcini includ diverse activități de C&I;
- Comisia a publicat o Comunicare privind contracararea amenințărilor potențiale reprezentate de drone, identificând modul în care cercetarea finanțată de UE abordează amenințările reprezentate de drone;

- Comisia a organizat un eveniment de cercetare în domeniul securității, care a reunit peste 1 000 de factori de decizie, cercetători, practicieni în domeniul securității și reprezentanți ai industriei pentru a discuta despre modul în care cercetarea în domeniul securității poate spori reziliența UE;
- Programul Uniunii privind conectivitatea securizată pentru perioada 2023-2027 a fost adoptat pentru a-i furniza UE servicii de comunicații spațiale prin satelit bazate pe activități de C&I;
- Consiliul a aprobat Strategia revizuită a Uniunii Europene în materie de securitate maritimă și planul său de acțiune, care includ numeroase acțiuni legate de C&I ce urmăresc să contracareze noile amenințări la adresa securității.

2.2 Autonomia strategică deschisă, securitatea economică și cooperarea internațională ale UE

Strategia europeană pentru securitate economică, în conformitate cu Abordarea globală a cercetării și a inovării, urmărește să asigure atât deschiderea economică a UE, cât și protecția securității cercetării. C&I joacă un rol esențial în fiecare dintre cele trei priorități ale strategiei: promovarea, protecția și crearea de parteneriate.

Promovarea:

Strategia pentru securitate economică promovează competitivitatea investind, intermediul programului Orizont Europa, în tehnologii strategice care sunt esențiale pentru securitatea economică, cum ar fi semiconductorii avansați și informatica cuantică.

Platforma „Tehnologii strategice pentru Europa” a propus un sprijin financiar pentru tehnologiile critice și pentru sporirea rezilienței UE. Comisia a propus, de asemenea, un act privind materiile prime critice și un regulament privind industria „zero net”, ambele promovând intensificarea C&I în domenii care vor spori reziliența UE.

Protecția:

Îmbunătățirea securității cercetării este esențială pentru protejarea autonomiei strategice deschise a UE prin asigurarea unei puneri în aplicare sistematice a instrumentelor existente și prin identificarea și abordarea oricăror lacune rămase. În 2023, au fost aplicate următoarele măsuri:

- o evaluare din perspectiva securității a proiectelor Orizont Europa a implicat 118 propuneri (68 în 2022), dintre care 20 au fost supuse procedurii de control de securitate în cooperare cu experți naționali în materie de securitate;
- Regulamentul privind programul Orizont Europa prevede posibilitatea de a limita participarea pentru a proteja activele strategice, interesele, autonomia sau securitatea UE [articolul 22 alineatul (5)];
- în conformitate cu Setul de instrumente privind combaterea ingerințelor externe în C&I, Comisia a organizat exerciții de învățare reciprocă privind ingerințele externe în C&I, care au reunit reprezentanți din 14 state membre.

Crearea de parteneriate:

Comisia a consolidat cooperarea în domeniul C&I cu:

- Statele Unite ale Americii, prin reînnoirea acordului bilateral de cooperare științifică și tehnologică;
- America Latină și regiunea Caraibilor, în cadrul unei reuniuni biregionale a înalților funcționari, care a inițiat elaborarea unei noi foi de parcurs strategice pentru cooperare;
- Uniunea Africană (UA). prin intermediul agendei de inovare UA-UE, menită să transforme capacitatea inovatoare a UE și a UA de a stimula locurile de muncă și creșterea economică durabile;
- India, prin instituirea unui grup de lucru pentru tehnologiile energetice verzi și curate în cadrul Consiliului UE-India pentru comerț și tehnologie;
- Alianța pentru cercetare și inovare oceanografică a Oceanului Atlantic, inclusiv cu Norvegia și cu Regatul Unit.

În conformitate cu Comunicarea comună *UE-China – O perspectivă strategică*, Comisia a continuat discuțiile privind viitoarea cooperare UE-China în domeniul cercetării și inovării.

2.3 Tranziția verde și tranziția digitală

Combaterea schimbărilor climatice a rămas o prioritate majoră în anul 2023, după cum o demonstrează numeroasele activități de C&I din UE care furnizează baza de date pentru punerea în aplicare a Pactului verde european:

- Comisia a publicat un plan industrial al Pactului verde european, în paralel cu Regulamentul privind industria „zero net” și cu Actul privind materiile prime critice, pentru a spori competitivitatea industriei „zero net” a Europei și pentru a sprijini tranziția către neutralitatea climatică prin acțiuni specifice de C&I, de exemplu în domeniul hidrogenului verde;
- au fost adoptate noi acte legislative ale UE, precum inițiativa ReFuelEU în domeniul aviației, inițiativa FuelEU în domeniul maritim și Regulamentul privind infrastructura pentru combustibili alternativi;
- în ianuarie, Comisia a prezentat comunicarea intitulată Un nou pact pentru polenizatori, cu scopul de a sprijini cercetarea privind polenizatorii și cauzele și consecințele declinului lor;
- în iulie, Comisia a prezentat o propunere de directivă privind monitorizarea și reziliența solului, iar în noiembrie un cadru de monitorizare pentru păduri europene reziliente, pentru a oferi o mai bună cunoaștere a pădurilor europene;
- rolul important al C&I din UE în încurajarea adaptării sistemice la schimbările climatice este recunoscut în Raportul privind punerea în aplicare a Strategiei UE privind adaptarea la schimbările climatice, care însoțește Raportul pentru anul 2023 privind politicile climatice ale UE;
- o proiectare îmbunătățită a licitațiilor și criterii de atribuire nelegate de preț în sprijinul inovării, ca parte a Planului de acțiune european pentru energia eoliană;
- conform Planului de acțiune al UE privind rețelele, C&I sunt esențiale pentru modernizarea rețelelor de energie electrică și transformarea lor în rețele inteligente, digitale, monitorizate în timp real, controlabile de la distanță și sigure din punct de vedere cibernetic;
- Comunicarea privind revizuirea Planului strategic privind tehnologiile energetice sprijină dezvoltarea tehnologiilor energetice curate, eficiente și competitive din punctul de vedere al costurilor, prin colaborare în cadrul cercetării din domeniul energiei curate;

- acțiunile din cadrul Noii agende europene de inovare în domeniul tehnologiilor cu emisii reduse de dioxid de carbon, al economiei circulare și al tranziției digitale au contribuit la realizarea obiectivelor dublei tranziții verzi și digitale;
- în decembrie, Comisia a adoptat pachetul „o substanță, o evaluare", care conține trei propuneri legislative menite să îmbunătățească baza de cunoștințe privind substanțele chimice;
- UE a mărit domeniul de aplicare și dimensiunea Fondului pentru inovare, un instrument de finanțare esențial al UE pentru adoptarea rezultatelor C&I și pentru implementarea tehnologiilor „zero net" și inovatoare în scopul decarbonizării Europei;
- propunerea privind dreptul la reparații și inițiativele privind microplasticele, care se bazează pe rezultatele proiectelor de C&I ale UE menite să îmbunătățească circularitatea produselor și să prevină poluarea cu microplastice;
- a treia conferință AgriResearch a identificat acțiuni viitoare de cercetare și de inovare în agricultură, silvicultură și zonele rurale;
- în cadrul Inițiativei Food 2030, o conferință organizată în luna decembrie și un raport publicat au subliniat căile prin care C&I vor transforma produsele alimentare;
- Comisia a adoptat Pachetul privind pescuitul și oceanele, care include planul de acțiune pentru mediul marin cu o secțiune referitoare la consolidarea cercetării și inovării;
- în 2023 au fost adoptate căile de tranziție pentru substanțele chimice, construcții și textile, care identifică acțiuni specifice de cercetare menite să faciliteze tranziția verde;
- Regulamentul european privind cipurile, care a intrat în vigoare în septembrie 2023, vizează să stimuleze competitivitatea și reziliența Europei prin activități solide de cercetare în ceea ce privește tehnologiile și aplicațiile semiconductorilor;
- Comisia a adoptat o comunicare privind competitivitatea pe termen lung a UE, care evidențiază faptul că C&I reprezintă unul dintre principalii vectori ai competitivității pe termen lung. De exemplu, ea propune stimulente fiscale, parteneriate public-privat și proiecte la scară largă, în special în domeniile-cheie ale tehnologiilor curate, digitalizării și biotehnologiei.

2.4 Parteneriatul cu statele membre

La începutul lunii decembrie, din cele 613 obiective intermediare legate de C&I pe care statele membre trebuie să le realizeze pentru a primi plățile corespunzătoare în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență, fuseseră îndeplinite 87 (aproximativ 14 %). S-au efectuat plăți în valoare de 5,98 miliarde EUR către statele membre, ceea ce reprezintă aproximativ 12,5 % din sprijinul total alocat pentru C&I (48 de miliarde EUR).

În 2023, discuțiile bilaterale dintre Comisie și statele membre au fost întărite prin dialoguri consolidate, care vizează crearea unor abordări adaptate fiecărei țări.

De asemenea, UE a oferit sprijin statelor membre pentru a-și îmbunătăți sistemul de C&I printr-o implementare concertată a mecanismului de sprijin al politicilor. Aceasta a implicat proiecte specifice pentru Croația, Grecia și România, precum și lansarea unor exerciții de învățare reciprocă privind implicarea cetățenilor, misiunile de cercetare ale UE, analiza prospectivă, valorificarea cunoștințelor și decarbonizarea industriei.

Pentru a spori atractivitatea carierelor din cercetare, Comisia a adoptat, în luna iulie, o propunere de recomandare a Consiliului privind un cadru european pentru atragerea și păstrarea în Europa a talentelor din domeniul cercetării, inovării și antreprenoriatului.

Pentru a supraveghea punerea în aplicare a noului Spațiu european de cercetare (SEC), a fost instituit un sistem de monitorizare și raportare, iar primul „raport la nivelul UE" de monitorizare a SEC a fost publicat în luna noiembrie.

Pe parcursul mai multor zile au fost organizate evenimente de informare speciale în țările mai puțin performante din cadrul componentei privind extinderea participării a programului Orizont Europa.

În august, Comisia a adoptat al treilea raport al său referitor la aplicarea Regulamentului privind un consorțiu pentru o infrastructură europeană de cercetare, care a devenit un instrument juridic pentru inițiativele din domeniul infrastructurii.

2.5 Acțiunile directe puse în aplicare de Centrul Comun de Cercetare al Comisiei

Centrul Comun de Cercetare (JRC) a sprijinit numeroase inițiative ale Comisiei și, printre numeroase alte activități:

- a lansat Observatorul UE al defrișărilor și degradării pădurilor la nivel mondial, care va contribui la protejarea și refacerea pădurilor;
- a lansat Centrul european pentru transparența algoritmilor, care va sprijini eforturile de reglementare a serviciilor digitale;
- a contribuit la Raportul de analiză prospectivă strategică pentru 2023, care se bazează pe Raportul *Science for Policy* privind opțiunile sociale și economice în tranzițiile către durabilitate;
- a lansat Atlasul migrației, care oferă date cu privire la migrație și conține o secțiune tematică referitoare la persoanele strămutate din Ucraina ca urmare a războiului de agresiune declanșat de Rusia.

3. PUNEREA ÎN APLICARE ȘI MONITORIZAREA PROGRAMELOR ORIZONT EUROPA ȘI EURATOM

3.1. Orizont Europa în 2023 – Aspecte importante și caracteristici noi

În martie, Comisia a modificat programul de lucru „principal” al programului Orizont Europa pentru perioada 2023-2024 cu scopul de a promova în continuare C&I în sprijinul securității civile pentru societate și energia din surse regenerabile, majorând bugetul pentru programul de lucru cu aproximativ 55 de milioane EUR până la un total de peste 13,5 miliarde EUR.

Comisia a pus în aplicare noul criteriu de eligibilitate referitor la planurile privind egalitatea de gen și a creat un nou premiu al UE pentru campionii egalității de gen.

Asocierea la Orizont Europa

În 2023, numărul țărilor asociate a ajuns la 17. În ianuarie 2024, Regatul Unit a devenit a 18-a țară asociată.

Noua Zeelandă s-a asociat retroactiv începând cu 1 ianuarie 2023, fiind prima țară asociată din afara vecinătății geografice a UE.

Liderii participanți la Summitul UE-Canada au anunțat încheierea unor negocieri privind chestiuni de fond. Se preconizează că acordul de asociere a Canadei la programul Orizont Europa va fi semnat la jumătatea anului 2024.

În noiembrie, Comisia a aprobat Înțelegerea comună negociată între UE și Elveția, care a permis inițierea unor discuții preliminare în vederea asocierii Elveției.

Lansarea negocierilor oficiale de asociere cu Republica Coreea a fost anunțată în cadrul Summitului UE-Republica Coreea din luna mai.

Au continuat discuțiile la nivel tehnic cu Japonia și cu Singapore privind perspectivele de asociere la programul Orizont Europa.

3.2. Orizont Europa – date de monitorizare

Cereri de propuneri și teme

Sursă: datele extrase din sistemul de pașapoarte pentru cereri de propuneri (Call Passport System – CPS) la 9.1.2024

Cele 284 de cereri de propuneri lansate până la sfârșitul anului 2023 în cadrul principalelor programe de lucru ale programului Orizont Europa pentru perioada 2021-2022 și 2023-2024 au acoperit în total 1 581 de teme de cercetare și au beneficiat de un buget de 25,6 miliarde EUR. Dintre aceste cereri, 77 % fuseseră evaluate integral până la sfârșitul anului 2023.

Temele propuse au vizat atragerea de proiecte de C&I care să contribuie la abordarea priorităților Comisiei pentru perioada 2019-2024. Aproximativ 28 % dintre teme au încurajat sau au necesitat cooperarea internațională.

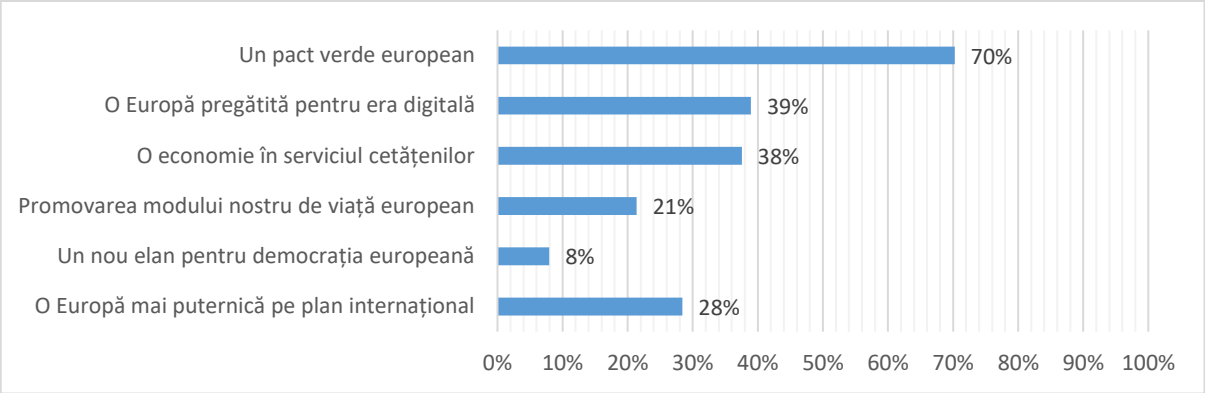

Figura 1: Procentajul temelor care abordează prioritățile de politică ale Comisiei

Programul de lucru al Consiliului European pentru Cercetare a anunțat 4 cereri de granturi pentru cercetare de frontieră, cu un buget total de 2,12 miliarde EUR. Cererile au fost lansate și au fost evaluate integral.

În cele din urmă, Consiliul European pentru Inovare a deschis oportunități de finanțare în valoare de aproximativ 1,6 miliarde EUR pentru inovatorii revoluționari prin intermediul a trei scheme principale de finanțare: instrumentul Pathfinder al CEI (343 de milioane EUR), inițiativa „Tranziție" a CEI (128 de milioane EUR) și instrumentul Accelerator al CEI (1,13 miliarde EUR).

Propunerile de proiecte și ratele de succes

Sursă: tabloul de bord al propunerilor Orizont, date extrase la 2.1.2024

Programul a continuat să suscite un mare interes, aproximativ **64 000 de propuneri eligibile** fiind prezentate[1] în perioada 2021-2023. Calitatea generală a propunerilor a rămas stabilă: jumătate din propunerile eligibile (33 637, 52,6 %) au atins pragul punctajului de evaluare și au fost evaluate de experți externi ca fiind de înaltă calitate.

Rata de succes a propunerilor a crescut la 17,3 % (de la 15,9 % la sfârșitul anului 2022 și 11,9 % în cadrul programului Orizont 2020). Au fost selectate pentru finanțare peste 11 000 de propuneri, pentru o sumă totală de 32,6 miliarde EUR.

Cu toate acestea, două treimi (67,2 %) din totalul propunerilor de înaltă calitate nu au primit încă finanțare. Pentru a finanța toate propunerile de înaltă calitate depuse în perioada 2021-2023, ar fi fost necesar un buget suplimentar de aproximativ 54,4 miliarde EUR.

Granturi semnate

Sursă: tabloul de bord al proiectelor Orizont, date extrase la 2.1.2024

În urma evaluării propunerilor, au fost deja acordate **10 674 de granturi** în valoare de **30,8 miliarde EUR**. Unele granturi erau încă în curs de pregătire la sfârșitul anului 2023. Valoarea medie a granturilor este de 2,9 milioane EUR, mai mare decât în cadrul

[1] Numai în cadrul cererilor de propuneri închise și evaluate integral.

programului Orizont 2020 (1,8 milioane EUR). Valoarea medie a finanțării din partea UE alocată pentru granturile cu un singur beneficiar (44 % din granturi) este de aproximativ 1,2 milioane EUR, față de cele 4,2 milioane EUR alocate granturilor pentru proiecte de colaborare (56 % din granturi). În medie, granturile pentru proiecte de colaborare implică 11 participanți.

Partea programului	**Propuneri eligibile**	**Propuneri selectate**	**Rata de succes a propunerilor (% din cele eligibile)**	**Contribuția UE solicitată în cadrul propunerilor selectate (în milioane EUR)**	**Granturi semnate**	**Contribuția UE la granturile semnate (în milioane EUR)**	**Amploarea medie a proiectelor (participanți)**	**Valoarea medie a granturilor (în milioane EUR)**
Pilonul 1 – Excelență științifică								
Consiliul European pentru Cercetare	22 856	3 235	14,2 %	5 621	2 903	4 990	1,2	1,7
Acțiunile Marie Skłodowska-Curie	17 914	2 947	16,5 %	1 684	3 090	1 719	4	0,6
Infrastructuri de cercetare	233	130	55,8 %	870	132	873	22,5	6,6
Pilonul II – Provocări globale și competitivitate industrială europeană								
Clusterul 1 - Sănătate	2 012	438	21,8 %	3 469	439	3 408	15,5	7,8
Clusterul 2 - Cultură, creativitate și societate favorabilă incluziunii	1 591	246	15,5 %	815	225	667	11,8	3,0
Clusterul 3 - Securitate civilă pentru societate	650	94	14,5 %	424	100	428	16,7	4,3
Clusterul 4 - Dezvoltare digitală, industrie și spațiu	4 419	906	20,5 %	5 568	891	5 223	14,2	5,9
Clusterul 5 - Climă, energie și mobilitate	3 834	852	22,2 %	6 704	837	6 228	16,7	7,4
Clusterul 6 - Alimente, bioeconomie, resurse naturale, agricultură și mediu	2 221	582	26,2 %	3 637	540	3 002	18	5,6
Pilonul III – O Europă inovatoare								
Consiliul European pentru Inovare*	5 631	843	15,0 %	1 356	830	2 165	3,2	2,6
Ecosistemele de inovare europene	1 148	247	21,5 %	232	250	224	3	0,9
Institutul European de Inovare și Tehnologie**	21	18	85,7 %	1 173	17	913	9,7	Nu se aplică
Extinderea participării și consolidarea Spațiului european de cercetare								
Extinderea participării și răspândirea excelenței	1 135	404	35,6 %	807	344	796	4,1	2,3
Reformarea și consolidarea sistemului european de C&I	233	84	36,1 %	251	76	166	12,2	2,2

Total pentru programul Orizont Europa	**63 898**	**11 026**	**17,3 %**	**32 610**	**10 674**	**30 802**	**6,8**	**2,9**

Tabelul 1: Propuneri și granturi semnate pentru fiecare pilon și pentru fiecare parte a programului (Sursa: tabloul de bord al propunerilor de C&I și tabloul de bord al proiectelor de C&I, date extrase la 2.1.2024)
**Cifrele pentru instrumentul Accelerator al CEI sunt incomplete (numărul de propuneri) sau lipsesc (contribuția reținută a UE, cererile de propuneri din perioada 2021-2022)*
*** Cifrele se referă la granturi „pachet" destinate numai comunităților de cunoaștere și inovare (CCI) ale EIT*

Abordarea priorităților de politică ale UE

Sursă: Declarație privind performanța programului Orizont Europa

Cercetarea și inovarea joacă un rol semnificativ în accelerarea tranziției verzi. Până în prezent, cifrele preliminare de monitorizare combinate cu cifrele estimate pentru 2023 indică o contribuție la combaterea schimbărilor climatice a programului Orizont Europa de aproape 35 % până la sfârșitul anului 2023. Potrivit estimărilor preliminare *ex post*, cheltuielile pentru biodiversitate au crescut de la 7,9 % în 2021 la 8,7 % în 2023.

Investițiile programului Orizont Europa în transformarea digitală pentru perioada 2021-2023 sunt estimate la maximum 14 053,2 milioane EUR, adică 40 % din bugetul programului Orizont Europa pentru anii respectivi.

În 2023, s-au alocat 50 de milioane EUR pentru proiecte al căror obiectiv principal este îmbunătățirea egalității de gen și aproximativ 1,7 miliarde EUR pentru proiecte care contribuie într-un fel sau altul la promovarea egalității de gen.

Solicitanți și beneficiari

Sursă: tabloul de bord al proiectelor Orizont, date extrase la 2.1.2024

Proiectele semnate în primii trei ani ai programului, din care 34,1 % depuse de întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri), implică aproximativ 21 894 de participanți diferiți din **163 țări diferite**.

Aproximativ 82,3 % din cererile eligibile depuse provin din state membre și aproape 25 % dintre cererile respective provin din țări vizate de extinderea participării.

Entitățile situate în țări asociate au depus 6,1 % din cereri, iar entitățile situate în țări terțe au depus 11,7 % din totalul cererilor, dintre care jumătate au provenit de la organizații cu sediul în Regatul Unit.

Grupa de țări	Cererile din cadrul propunerilor eligibile	% din numărul total de cereri	Rata de succes a cererilor	Participarea la granturi semnate	% numărul total de participări	Contribuția UE la granturile semnate (în milioane EUR)	% din contribuția totală a UE la granturile semnate
State membre	268 153	82,3 %	22,1 %	61 008	84,3 %	28 334	92 %
Țări nevizate de extinderea participării	*205 413*	*63,0 %*	*22,8 %*	*48 378*	*66,9 %*	*24 141*	*78,4 %*

Țări vizate de extinderea participării	*62 740*	*19,3 %*	*19,8 %*	*12 630*	*17,5 %*	*4 193*	*13,6 %*
Țări asociate	19 761	6,1 %	19,6 %	3 929	5,4 %	2 024	6,6 %
Țări terțe	37 999	11,7 %	21,6 %	7 392	10,2 %	444	1,4 %
TOTAL	**325 913**	**100 %**	**21,9 %**	**72 329**	**100 %**	**30 802**	**100 %**

Tabelul 2: Originea solicitanților

Cele mai mari ponderi ale participanților provin de la instituții de învățământ superior (33,5 %), entități din sectorul privat (30,5 %) și organizații de cercetare (22,5 %).

Numărul **noilor participanți** la program **a crescut** de la 36 % în 2022 la 47 %.

În total, entităților situate în statele membre li s-au acordat 28,3 miliarde EUR (92 % din fonduri). Entităților din țările vizate de extinderea participării li s-au acordat 13,6 % din fonduri. Entităților situate în țări asociate li s-au acordat peste 2 miliarde EUR (6,6 %), iar celor din țări terțe neasociate, 444 de milioane EUR (1,4 %).

IMM-urile au primit 20,6 % din bugetul alocat programului Orizont Europa (6,6 miliarde EUR), din care 5,34 miliarde EUR sub formă de granturi (17 % din bugetul alocat granturilor în cadrul programului Orizont Europa) și 1,26 miliarde EUR sub formă de investiții directe prin intermediul Fondului CEI.

Primele rezultate

Sursa datelor: tabloul de bord al căilor de impact principale, date extrase la 2.1.2024

Peste 59 000 de cercetători au primit sprijin pentru activități de perfecționare în cadrul programului Orizont Europa; 45 % dintre aceștia sunt femei. La trei ani de la lansarea programului, proiectele finanțate (489 de proiecte sau 4,5 % din totalul proiectelor în curs) au început să producă rezultate. Până în prezent, proiectele au produs 2 843 de publicații evaluate *inter pares* și 1 804 rezultate inovatoare. Numai 174 de proiecte (1,6 %) fuseseră închise la momentul elaborării prezentei analize.

Accentul pus pe parteneriatele europene

Sursa datelor: tabloul de bord al proiectelor Orizont, date extrase la 2.1.2024

Până la sfârșitul anului 2023, au fost instituite 44 dintre cele 49 de parteneriate identificate în primul plan strategic al programului Orizont Europa pentru perioada 2021-2024.

În cadrul celor **10 întreprinderi comune active** (parteneriate instituționalizate în temeiul articolului 187 din TFUE), au fost semnate 345 de granturi în valoare totală de **2,9 miliarde EUR** (9,5 % din fondurile programului Orizont Europa acordate în perioada 2021-2023). Parteneriatele implică aproximativ 3 000 de organizații diferite, dintre care două treimi sunt întreprinderi private, iar 40 % sunt IMM-uri. Beneficiarii au contribuit cu o sumă suplimentară de 2,75 miliarde EUR, reprezentând 50 % din investițiile necesare în cadrul proiectelor. În noiembrie, Parteneriatul dintre țările europene și cele în curs de dezvoltare privind studiile clinice din cadrul întreprinderii comune „Sănătatea la nivel mondial”, conceput pentru a studia bolile infecțioase neglijate și asociate sărăciei, a dobândit autonomie.

În ceea ce privește **parteneriatele cofinanțate**, au fost semnate acorduri de grant cu opt consorții de beneficiari din cadrul pilonului II și cu un consorțiu din cadrul pilonului III, în valoare totală de 680 de milioane EUR. Alte opt parteneriate erau în curs de pregătire. Partenerii au contribuit cu între 50 % și 70 % din fonduri (o sumă suplimentară de 1,65 miliarde EUR) la acțiuni de C&I.

3,1 miliarde EUR din programul Orizont Europa (aproximativ 10 %) au sprijinit **parteneriate programate în comun**, iar partenerii de proiect au contribuit cu o sumă suplimentară de 0,5 miliarde EUR. În perioada 2021-2023, au fost finanțate 460 de proiecte, care au implicat 3 879 de organizații diferite, dintre care o treime au fost IMM-uri.

Accentul pus pe Institutul European de Inovare și Tehnologie (EIT)

Printre rezultatele obținute în 2023 s-au numărat următoarele:

- 1 576 persoane au absolvit programe de masterat și doctorat cu eticheta EIT;
- 72 de întreprinderi nou-înființate au fost create de studenți din cadrul programelor EIT, iar 97 au rezultat din proiecte de inovare ale EIT;
- 945 de întreprinderi nou-înființate au primit sprijin din partea CCI, comunitățile de cunoaștere și inovare ale EIT;
- 301 produse sau servicii inovatoare au fost introduse pe piață de CCI-urile EIT.

Accentul pus pe misiunile UE

Sursă: tablourile de bord ale propunerilor și proiectelor Orizont Europa, date extrase la 2.1.2024

O evaluare a misiunilor UE a fost finalizată și raportată în prima comunicare care analizează procesul de selecție, guvernanța, bugetul, orientarea și progresele înregistrate până în prezent.

Până la sfârșitul anului 2023, fuseseră lansate, închise și evaluate integral 36 de cereri de propuneri privind misiunile. Cererile de propuneri au atras 856 de propuneri eligibile, dintre care 215 au fost selectate pentru finanțare în valoare totală de 1,7 miliarde EUR.

Au fost semnate 173 de granturi Orizont Europa, implicând un număr de 2 386 de participanți, în valoare totală de 1,43 miliarde EUR, fonduri care au fost împărțite[2] după cum urmează între cele cinci misiuni:

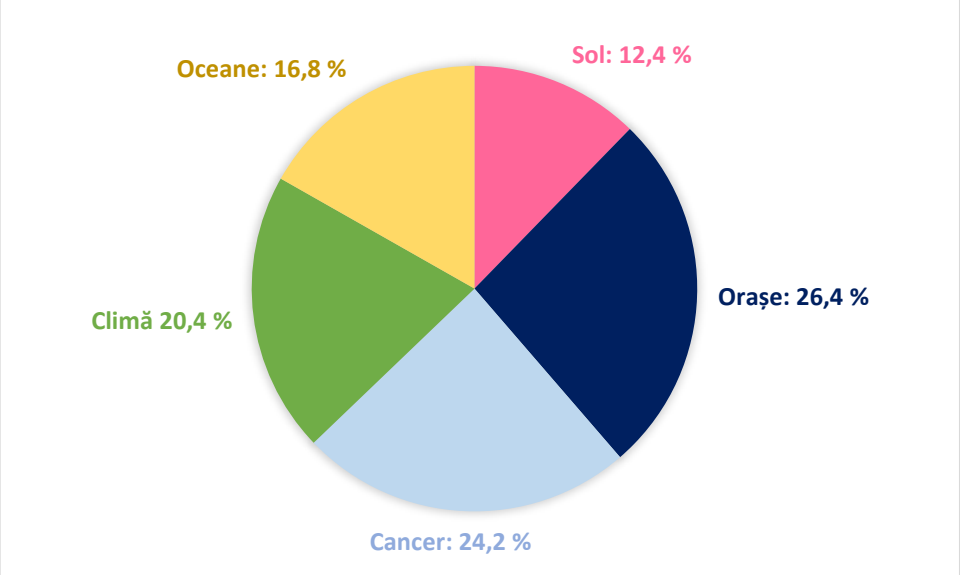

Figura 2: Granturi pentru misiuni, în %

Deși este prea devreme pentru a evalua pe deplin impactul celor cinci misiuni vizate, unele realizări merită deja să fie semnalate:

[2] Cheltuielile aferente proiectelor orizontale sau proiectelor comune între misiuni sunt împărțite în mod egal între misiunile la care contribuie proiectele.

- misiunea „Adaptarea la schimbările climatice” și-a lansat platforma de implementare, care oferă servicii unui număr de 311 regiuni și autorități locale. Primele 21 de proiecte au început și au abordat aspecte precum testarea și demonstrarea unor soluții pentru reziliența la schimbările climatice.
- Până la începutul lunii decembrie, peste 2 000 de persoane și 370 de organizații se angajaseră să sprijine misiunea „Un pact al solului pentru Europa”. Au mai fost selectate pentru finanțare încă 20 de propuneri, inclusiv primele laboratoare vii.
- Misiunea Refacerea oceanelor și a apelor noastre și-a lansat portalul de servicii. Aproape 600 de acțiuni au semnat Carta misiunii.
- Misiunea Orașe inteligente și neutre din punctul de vedere al impactului asupra climei a atins un obiectiv intermediar important atunci când primelor 10 orașe participante li s-a acordat eticheta misiunii.

3.3. Analiză aprofundată: monitorizarea programului Orizont Europa și alte studii

Comisia a publicat un raport și o fișă informativă privind participarea nou-veniților la programele-cadru de C&I ale UE, precum și o fișă informativă privind datele esențiale referitoare la implementarea programului Orizont Europa pentru perioada 2021-2022. De asemenea, Comisia a publicat rapoarte privind contribuțiile programelor de C&I la Platforma interguvernamentală științifico-politică privind biodiversitatea și serviciile ecosistemice și la Grupul interguvernamental privind schimbările climatice.

3.4 Diseminare și exploatare

Programul a continuat să utilizeze instrumentele de diseminare existente – Platforma de prezentare a rezultatelor programului Orizont Europa, Amplificatorul rezultatelor programului Orizont Europa, CORDIS, Tabloul de bord al programului Orizont Europa și Radarul de inovare al UE – pentru a oferi rezultate exploatabile.

De asemenea, programul a desfășurat și alte activități de diseminare:

- Comisia a decernat Premiul pentru inovare în domeniul securității pentru 2023, care recompensează exemple remarcabile de C&I care pot aduce beneficii în materie de securitate cetățenilor UE.
- 20 de evenimente pe teme de la bioterorism la reziliența la dezastre, desfășurate în cadrul Comunității Europene de Cercetare și Inovare pentru Securitate, au reunit factori de decizie, cercetători, industria de profil și societatea civilă în vederea unor discuții privind inclusiv diseminarea rezultatelor cercetării în materie de securitate.
- Sistemul de monitorizare și informare în domeniul cercetării și inovării în transporturi a analizat rezultatele proiectelor europene de C&I în domeniul mobilității și al transporturilor.
- Pentru a marca Anul european al competențelor, Comisia a publicat Pachetul de rezultate CORDIS, care evidențiază activitatea a 13 proiecte de cercetare în domeniul formării profesionale, al recalificării și al perfecționării, finanțate în cadrul programului Orizont 2020.
- În luna martie, inițiativa *Science is Wonderful!* (Știința este minunată!) a permis unui număr de 4 000 de elevi din întreaga Europă să interacționeze cu oameni de știință de renume.
- În luna septembrie, Noaptea Cercetătorilor Europeni, desfășurată în 26 de țări, a atras peste 1,5 milioane de vizitatori și a evidențiat impactul științei asupra vieții de zi cu zi a oamenilor.

- În luna mai, un eveniment la nivel înalt a marcat încheierea proiectului *Citizen Voices for the EU Climate Transition* (Vocile cetățenilor pentru tranziția climatică a UE), având ca rezultat elaborarea unor foi de parcurs naționale și europene care au identificat acțiuni specifice de întreprins cu participarea activă a cetățenilor.

3.5 Punerea în aplicare și monitorizarea Programului Euratom pentru perioada 2021-2025

a) Acțiuni directe nucleare puse în aplicare de JRC

JRC a sprijinit răspunsul Comisiei Europene la războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei prin activități în domeniul monitorizării radioactivității mediului, al securității nucleare și al pregătirii pentru situații de urgență.

JRC a colaborat cu Agenția pentru Energie Nucleară a OCDE și a contribuit la elaborarea de rapoarte și studii de caz privind reactoarele nucleare de mici dimensiuni și rolul pe care acestea l-ar putea juca în viitor în ceea ce privește decarbonizarea.

În domeniul terapiei alfa pentru tratarea cancerului, JRC a organizat împreună cu Universitatea din Pretoria, Simpozionul internațional privind terapia alfa direcționată TAT12.

Ca parte a activităților sale de analiză prospectivă, JRC a efectuat o analiză prospectivă privind siguranța și securitatea nucleare, publicată într-un raport anual.

JRC a publicat 111 articole evaluate *inter pares* în domenii nucleare precum securitatea combustibilului nuclear uzat, materialele, gestionarea deșeurilor radioactive, aplicațiile medicale sau măsurarea radiațiilor din mediul înconjurător. El a oferit, de asemenea, 13 cursuri de formare statelor membre în cadrul programului Centrului european de formare în domeniul siguranței nucleare.

b) Acțiuni indirecte ale Programului Euratom pentru cercetare și formare (granturi)

În martie, Comisia a adoptat programul de lucru al Euratom pentru perioada 2023-2025, care a pus la dispoziție 132 de milioane EUR pentru cercetare în domeniul securității aprovizionării cu energie a UE, garantând totodată cele mai înalte standarde de siguranță. Cu ocazia evenimentului de lansare, Comisia a semnat o declarație privind SMR în UE 2030:cercetare și inovare, educație și formare, care s-a axat pe rolul esențial al C&I, al educației și al formării în dezvoltarea reactoarelor modulare de mici dimensiuni.

În luna august, proiectul EURAMED Rocc-n-Roll, finanțat de Euratom, a prezentat o foaie de parcurs strategică pentru cercetare privind aplicațiile medicale de radiații ionizante pentru îngrijiri medicale îmbunătățite și individualizate, una dintre pietrele de temelie ale Planului european de *combatere a cancerului* și ale misiunii „Cancer”.

Parteneriatul EUROfusion, cofinanțat de Euratom, a atins obiectivele de cercetare ale celei de-a treia campanii experimentale ale sale de deuteriu-tritiu pe dispozitivul Joint European Torus. Experimentele au explorat procesele de fuziune și tehnicile de control în pregătirea viitoarelor centrale energetice de fuziune.

În luna septembrie, Comisia a lansat o cerere de propuneri privind Premiul SOFT pentru inovare 2024, care recunoaște și pune în lumină inovarea în cercetarea din domeniul fuziunii și recompensează cercetarea de excelență.

4. PERSPECTIVE PENTRU 2024

În 2024, Comisia va adopta următorul plan strategic Orizont Europa pentru perioada 2025-2027, identificând prioritățile în materie de C&I pentru a doua jumătate a programului Orizont Europa. Pe baza acestuia, va fi elaborat programul de lucru pentru 2025 al programului Orizont Europa.

În 2024, Comisia va continua să promoveze misiunile și parteneriatele UE, precum și activitățile de C&I din cadrul programului Orizont Europa. De exemplu, cu ocazia Zilelor europene ale cercetării și inovării, Comisia va marca 40 de ani de existență a programelor-cadru de cercetare și inovare ale UE, evidențiind rolul acestora în crearea unui viitor mai pozitiv.